

Riktlinjer för behandling av ärenden rörande antagning av docent

Fastställda av fakultetsnämnden 9 mars 2016

1. Allmänt

Som docent antar samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden den som har avlagt doktorsexamen eller har motsvarande vetenskapliga kompetens samt har erforderlig vetenskaplig och pedagogisk skicklighet.

Till docent kan antas den person som ännu inte utnämnts till docent eller professor i ämnet samt kan vara till nytta för forskningen och utbildningen inom fakulteten. I första hand avses härmed personer som genom läroanställning redan har anknytning till fakulteten. Den som ansöker om att antas som docent utan att ha sådan direkt anknytning bör i ansökan dokumentera forskningssamarbete med forskare vid någon av fakultetens institutioner, och/eller engagemang som lärare eller handledare vid en av dessa institutioner. Till docent kan också antas den som disputerat vid en av fakultetens institutioner, utan att vid tillfället för ansökan vara direkt involverad i denna institutions forskning eller undervisning, men bedöms vara till nytta för verksamheten. Den som genom anställning har sin huvudsakliga anknytning till annat universitet eller annan högskola som kan anta docent bör dock i första hand söka bli antagen som sådan vid detta lärosäte.

2. Handläggningsordning

Processen för handläggning av docentansökningar ser i korthet ut som följer:

- a. Ansökan inlämnas av den sökande, se punkt 3 nedan.
- b. Samtidigt skickar prefekten in intyg och förslag på sakkunniga, se punkt 4.
- c. Docenturnämnden avgör om ansökan är fullständig eller behöver kompletteras. Beslutet meddelas den sökande och berörd prefekt.
- d. Om docenturnämnden, efter eventuell komplettering, anser att de redovisade meriterna uppfyller kraven för en docentansökan utses sakkunniga. I annat fall bordläggs ärendet och en fördjupad bedömning inhämtas från prefekten varefter nämnden fattar beslut om ärendet ska gå vidare till sakkunniga eller ej.
- e. När docenturnämnden fattat beslut om att ärendet ska gå till sakkunniga informeras dessa om uppdraget, och den sökande ombeds skicka sina återopade publikationer till sakkunniga, se punkt 4. Beslutet meddelas även berörd prefekt.
- f. Sakkunniggranskning sker, se punkt 5.
- g. Sakkunnigutlåtandena behandlas av docenturnämnden, se punkt 6. Beslut fattas huruvida sökande ska genomföra lärarprov. Eventuell provföreläsning genomförs, därefter fattas beslut om docentutnämning av docenturnämnden.

3. Ansökan

Den som vill bli antagen till docent ska inledningsvis ta kontakt med närmast berörd professor vid institutionen för att få en preliminär uppfattning om en ansökan är befogad. Den närmast berörde professorn bör redan i detta skede samråda med sina kolleger inom ämnet samt förankra detta med prefekten/motsvarande. Därefter inlämnas ansökan i enlighet med mall till samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden:

a) **ansökan ska ange i vilket ämne docentkompetens söks.** Docentkompetens meddelas normalt i de ämnen som är forskarutbildningsämnen inom fakulteten. I vissa fall kan docentkompetens meddelas även inom ett ämne som inte uppfyller detta krav men som ändå, helt eller delvis, ligger inom det samhällsvetenskapliga området. Sådana fall kan förekomma när ämnet är forskarutbildningsämne vid annat svenskt lärosäte, när fakulteten avser att på sikt bygga upp en kompetens inom området för att på sikt etablera det som forskarutbildningsämne, eller om ämnet är av gränsöverskridande natur. Ämnet ska dock vara ett brett område och inte enbart en specialisering av ett existerande ämne (t ex beteckningar på vissa professurer som arbetspsykologi eller statistik med särskild inriktning på allmän statistikproduktion). I de fall ämnet icke är ett forskarutbildningsämne ska ansökan innehålla en särskild motivering varför det är värdefullt för fakulteten att meddela docentkompetens.

b) **meritlista** med kopia av doktorsexamensbevis eller motsvarande.

c) **åberopade publikationer** ska listas separat och numreras. Listan ska maximeras till 10 publikationer inklusive doktorsavhandlingen som alltid ska åberopas. Endast publicerade eller accepterade manuskript kan åberopas. Enbart redaktörskap (utan författarinsats) kan ej åberopas som publikation.

Ansvarsfördelningen för verk till vilka den sökande inte är ensam författare ska klargöras. Detta sker lämpligen genom intyg: för tidiga verk (t.o.m. doktorsavhandlingen) från handledare, för senare från medförfattare. I särskilda fall då dessa möjligheter ej står öppna, har den sökande att själv redovisa arbetsfördelningen. Det ska tydligt framgå hur stor del av ett verk som den sökande står för.

Det ska även framgå om, och i så fall i vilken grad, åberopade arbeten överlappar varandra och/eller avhandlingen. Är överensstämmelserna mycket påtagliga ska endast det mest representativa (bästa, mest utvecklade) arbetet åberopas.

I sammanställningen av sökandens skrifter ska dessa numreras.

d) **fullständig publikationsförteckning** åtföljd av en kort presentation av den egna forskningen. Publikationerna ska listas enligt etablerat system, t.ex. Harvardsystemet.

e) redogörelse för **lärartjänstgöring** (i första hand inom högskolan), helst vidimerad redovisning som samlat anger omfattning, kvalitet och nivå för undervisningen, eller möjligen utdrag ur tjänstematrikel. Om utdraget är svårbegripligt bör det åtföljas av kommentarer som klargör faktisk tjänstgöring, och förteckning över undervisning på "lösa timmar". Redogörelsen för undervisningens kvalitet kan omfatta t ex uppgifter om originalitet och om variation i undervisningsformer och bör om möjligt belysa den sökandes förmåga att förmedla kunskaper, strukturera presentationer och förmedla intresse för sitt ämne.

Ansökan sänds till:

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden
Stockholms universitet
106 91 STOCKHOLM
eller e-post: registrator@su.se

4. Inledande behandling

Den närmast berörda professorn ska samråda med övriga professorer i ämnet om lämpliga sakkunniga (i normalfallet en intern, inom institutionen, och en extern utanför Stockholms

universitet). Efter detta samråd lämnar institutionens prefekt förslaget till docenturnämnden. Prefekten ska samtidigt yttra sig över docentärendet och professorernas förslag till sakkunniga. Intern sakkunnig kan vara närmast berörd professor som i sin tur kan ha varit handledare. Extern sakkunnig ska normalt inneha svensk professur inom ämnet för ansökan. Utländsk sakkunnig (speciellt nordisk professor) med god kännedom om kraven för docentkompetens i Sverige kan också utses. Sakkunniga från icke-nordiskt land saknar dock oftast sådan sakkännedom och bör därför endast förekomma i absoluta undantagsfall. Varken intern eller extern sakkunnig får ha någon gemensam publikation som ligger till grund för docentansökan. Ifall detta krav inte kan uppfyllas vad avser en intern sakkunnig kan två externa sakkunniga användas. Av prefektens brev ska framgå att jävsfrågan tagits i beaktande vid val av sakkunniga, att inget jäv föreligger samt att ärendet beretts i vederbörlig ordning och att professorskollegiet/motsvarande stödjer ansökan. Om den sökande inte är anställd vid institutionen ska även framgå på vilket sätt den sökande kan vara till nytta för verksamheten.

I vissa fall ska två externa sakkunniga utses utöver den internt sakkunnige. Det gäller om ämnet inte finns representerat vid fakulteten eller om den sökande har avlagt doktorsexamen inom ett annat ämne än vad ansökan avser.

Även då ämnet för docenturen inte är forskarutbildningsämne vid universitetet ska ärendet först beredas av professorerna vid en institution. Prefekten ska då i sitt yttrande motivera varför docentkompetens ska kunna beviljas i detta ämne och dessutom uttala sig om lämpligheten därför.

Första gången docentkompetens ansöks i ett ämne ska docenturnämnden begära godkännande från fakultetsnämnden. Om ytterligare personer söker docentkompetens i ett (nytt) ämne där docentkompetens redan beviljats avgör docenturnämnden själv ärendet med ledning av det som framkom vid fakultetsnämndens tidigare godkännande.

Docenturnämnden utser de sakkunniga.

Beslutet skickas till de sakkunniga tillsammans med ansökan och dessa riktlinjer. De sakkunniga får dessutom anvisningar angående ersättning.

Den sökande sänder sina skrifter direkt till de sakkunniga. Skrifterna ska vara numrerade enligt specimenlistan (se 3c ovan) och sorterade i nummerordning.

5. Riktlinjer för de sakkunniga

Sakkunnigas yttranden ska omfatta en relativt utförlig redovisning och kritisk granskning av huvuddragen i den sökandes vetenskapliga produktion med tydliga hänvisningar till de inlämnade arbetena. Yttrandena ska också innehålla en värdering av den pedagogiska skickligheten. Klar ställning ska tas till om den sökande bör bli antagen som docent eller ej samt bör befrias från lärarprov eller ej. Varje yttrande ska omfatta cirka 4 sidor (1600 ord).

De sakkunniga håller vanligen någon kontakt med varandra men avger separata yttranden. Yttrandena bör ha inkommit till nämnden inom tre månader efter det att de sakkunniga utsetts.

a) Pedagogisk skicklighet

Forskningsmeriter väger tyngst vid antagning till docentur. Den sökande måste dock också ha visat sådan pedagogisk skicklighet som kan krävas av en universitetslärare. Intern sakkunnig, som ofta under längre tid haft direktkontakt med den sökande och förväntas vara informerad om undervisningen vid institutionen, har det tyngsta ansvaret för bedömningen av meddelad

undervisnings kvalitet. Såväl handledning som annan undervisning bör beaktas. Kursutvärderingar kan vara ett användbart instrument för att bedöma den pedagogiska skickligheten.

Det åligger dock också extern sakkunnig att söka värdera pedagogisk skicklighet, särskilt på grundval av uppgifter om författade läromedel, men också på grundval av populärvetenskaplig produktionen och pedagogisk-administrativa insatser. Såväl intern som extern sakkunnig ska klart ange om undervisningens omfattning och kvalitet medger att den sökande kan befrias från lärarprov.

En sökande som redan före ansökan utfört omfattande undervisningsinsatser vid högskola utan att någon betydande anmärkning riktats mot dessa bör därmed ha tillfredsställt i sammanhanget rimliga pedagogiska meriteringskrav. Den sökande som vid högskola givit minst 100 föreläsningstimmar kan befrias från lärarprov. De sakkunniga ska i så fall bedöma den meriterande undervisningen som relevant för den sökta docenturens ämnesområde.

b) Forskningsskicklighet

De sakkunniga bör hos den sökande särskilt premiera påtaglig självständighet och beläsenhet, ett gott omdöme i metodiska och teoretiska frågor samt god förmåga att uttrycka sig i skrift. I en sökandes produktion fästes i första rummet vikt vid rent vetenskapliga arbeten. Kvalificerade utredningsrapporter, forskningsinformation och vederhäftiga populärframställningar har dock också meritvärde. Vägröjande läroböcker kan utöver sitt pedagogiska värde också ha ett fristående vetenskapligt värde.

Vetenskaplig skicklighet ska bedömas i ett övergripande internationellt perspektiv. Detta innebär inte att en utländsk språkdräkt har ett egenvärde, utan att den sökande visat beläsenhet och självständighet i förhållande till det internationella forskarsamhället. Likaså är det viktigt att kunna relatera sina resultat till den internationella forskningen.

Att en sökandes arbeten antagits av välrenommerade internationella tidskrifter med genomförd sakkunnigbedömning är särskilt meriterande. I discipliner där sådan publicering är vanligt förekommande ska den sökande i normalfallet också ha flera accepterade publikationer av detta slag. I andra discipliner, och i de fall sådana publiceringar saknas, har sakkunniga ett särskilt ansvar att bedöma om produkterna ändå håller den kvalitet som normalt krävs i det internationella forskarsamhället.

Nämnden anser också att det är meriterande när den sökandes forskning erhåller internationell uppmärksamhet. Likafullt bör enkla summeringar ur citatindex tolkas med försiktighet och med medvetande om de felkällor som sådan statistik har. Det bör också noteras att det i vissa ämnen kan ta lång tid innan en produkt hinner citeras frekvent.

En ungefärlig regel är att det för docentur erfordras en vetenskaplig produktion motsvarande två avhandlingar för doktorsexamen av god kvalitet. I normalfallet innebär detta således en svensk doktorsavhandling plus därutöver ytterligare vetenskaplig produktion av samma omfattning. Fakultetsnämnden vill dock understryka att bedömningen av docentkompetens måste fästa större vikt vid kvalitet än kvantitet.

6. Avslutande behandling, med fråga om lärarprov

När sakkunnigas yttranden inkommit behandlas de av docenturnämnden. Docenturnämnden beslutar därvid om den sökande skall befrias från lärarprov. Om docenturnämnden inte anser att befrielse kan medges måste lärarprov anordnas.

Om docenturnämnden beslutar att sökande ej skall befrias från lärarprov ska ett sådant anordnas av den berörda institutionen. Lärarprovet utgörs av en föreläsning som skall betygsättas av docenturnämnden.

Föreläsningen ska vara integrerad i berörd institutions undervisning eller reguljära seminarieverksamhet.

Docenturnämnden ska närvara vid föreläsningen och betygsätta den som Godkänd eller Ej godkänd. Även intern sakkunnig ska närvara vid föreläsningen. Bedömningen grundas på den sökandes förmåga att förmedla kunskaper, strukturera presentationen samt förmedla intresseför ämnet.

Docenturnämnden beslutar, i förekommande fall efter godkänt lärarprov, om den sökande ska antas som docent.

Vid nästkommande fakultetsnämndssammanträde anmäles ärendet.

När beslut om antagande har fattats skrivs docentbevis ut till den sökande.